

26. november 2018

2019-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut. Forslag til finanslov 2019.

(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq)

2019-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip pingajussaaneerneqarnissaanut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa suliaq annertoq aammalu allannguutissarpassuarnik siunnersuuteqarfiusoq siumumiit ima oqaseqarfigilaassavarput.

Siullermik oqaatigissavarput, aappaagumut 2019-imut inatsissaq suleqataaffigalugu aasarli aallartikkatta inernissaa aamma Siumumut pissaganarluinnartuusimmat. Maannakkullu naalakkersuinikkut pisorpasuit kingorna aamma naleqqussaaqqinnerit pereernerisigut takusinnaavarput ajoriinnagassaanngitsumik aamma tulluusimaarutissartalimmik aningaasanut inatsisissarput naammassineqariartortoq, tamanna inuiaqatigiinnut tamanut iluaqusiissussaavoq aamma siunissami atorluarneqartussanik imaqarluni.

Siumumiit malunginiarparput Aningaasanut inatsisissap aappassaaneerneqarnerani pingaartillugit taakkartukkatta aammalu partiinit allaniit oqaatigineqartut qujanartumik annertuumik tusaaniarneqarsimasut Naalakkersuisunit, aammalu Anmingaasaqarnermut ataatsimiititaliamit tusaaniarneqarsimallutik.

Siumumiit pinngitsoorusunngilagut ataasiakkaat oqaseqarfigilaassallugit:

Ukiuni tulliuuttuni nunatsinni ingerlatsinikkut annertuunik unammilligassaqarpugut, naalakkersuinikkut anguniagassatut siunniunneqartut pisortat allaffissornikkut ingerlatsineranni ukiuni tulliuuttuni arlalinni annertuunik sipaaruteqartussaavugut, tamatumalu piviusunngortinnerani Siumumiit erseqqissaatigissarvarput pingaartikkatsigu kommuunit suleqatigalugit aaqqissuusilluarnikkut innuttaasunik sullissineq ajorteriarrani pitsanngorsartuarnissaa anguniartuartaqarmat, aammalu innuttaasunik paasititsiniaanerit aaqqissuussaasumik ingerlanneqartuarnissaat pisariaqarluinnarmat.

Siumumiit pingaartipparput meeqqat atuarfiissa ingerlalluarnissaat taamaattumik pingaaruteqarluinnarpoq meeqqat atuarfiissa ingerlanneqarneranni kommuunit tamakkiisumik nammatuusinnaanerit qulakkiissallugu nalunngilarpullu ukiuni kinngullerni arlaqalersuni tamatumani kommuunit ilungersuuteqartartut. Siumumiit neriuutigilluinnarparput Naalakkersuisut Kommuunit peqatigilluinnarlugit tamatuma ajunngitsumik aaqqiiviginissaa sulissutigiumaaraat. Aamma taamaappoq meeqqanik paaqqinnittarfiit ingerlanneqarnerisa ajunngitsumik ingerlanissaasa qulakkeerneqavinnissaa. Siumumiit paasivarput Mereqqerivinni perorsaasunik amigaateqarnerup qaangerniarneqarnissaani ilungersooqataanerput timitalersorniarlugu maannakkut

alloriartoqalersoq, taamaattumik ajunngitsumik naammassineqarnissanut suleqataassagatta oqaatigissavarput.

Siumumumiit nuannaarutigaarput aappaagumut timersornermut aningaasaliissutaasartut pitsanngoriartinneqarnerat taamaaliornikkut neriuppugut isumaginninnikkut peqqinnissakkullu aningaasartuuterpassuit siunissami annikilliartuaartinneqarsinnaajumaartut. Siumumiilli suli kissaatigissavarput nunatsinni timersortartut unammiartorlutik angalasarnerisa suli oqilisaaffigineqarsinnaanerit sulissutigeqqittariaqarmnat, tassami assersuutigalugu aasaanerani arsaattartut allallumi umiatsaiannguamik illoqarfimmiik illoqarfimmut unammiartorpaluttarnerat illersoruminaatsorujussuummat.

Siumumiit pinngitsoorusunngilagut qujassutigissallugit anguniakkatta Siumumut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqarluinnartussat aningaasanut Inatsisissakkut ukiuni tulliuttuni angunerqartussanngormata, tassa sulinermit ilanngaati ukiumiik ukiumut annertusiartortumik atuutsikkiartuaartillugu eqqunnissaa, tamanna ersertitakinnernut aammalu akunnattumik isertitaqartartunut malunnaatilimmik iluaqusiisussaassaaq aammalu Siumumiit nuannaarutigaarput kiisami utoqqalinersiuteqarnermi 2019-imi inatsisit suliareqqinnerisigut 2020-imiit aallartittumik utoqqalinersiutillit suliffeqartillutik allatigulluunniit aningaasarsiulaartillutik tunngaviusumik utoqqalinersiutiminnit ilanngaaneqarsinnaajunnaarnissaat. Siumumiit nalunngilarput ukiuni aggersuni utoqqalinersiuteqalersus-sarpasuit sulingallarnissaminnut piumassusillit peqqissuseqartullu tamanna atorluarumaaraat allaat nunatta sulisussaarnikkut amigateqarnerani annertuumik iluaqusiinnaallutik. Tamatumalu aamma utoqqaat Danmarmikkut nutsernerujussuannik unikaallatsisisinnaanissaa ilimanarpoq.

Naartunermi ininermilu sulinngiffeqartarnerup naleqqussaqqillugu aqqissuusiffigineqarnissaa pitsanngorsarnreqarnoissaalu siumumiit nuannaarutigaarput, tassami meeqqap inuunermiit anaannaminit ataaminillu najoreneqarluni qanilaarnermik misigisaqarnissaa pingaartorujussuovoq inuunermi ingerlaaqqinnissamut tunngaviliilluartarami. Tamanna pillugu suliat ingerlateqqinneranni siumumiit suleqataalluassaagut.

Ilinniartitaanikkut siuariartorpugut inuusuttut ilinniakkaminnik naammassinnittartut amerliartoq-qilerput tamannalu tamatta tapersorsorlugu suleqqittariaqarpugut. Taamaattumik illoqarfinni Qaqortumi, Paamiuni Nuummi, Sisimiuni, Aasianni Ilulisaanilu ilinniartunut inissianik sanaartornerit ingerlaqqinnissaat, siumumiit nuannaarutigaarput.

Aammalu Nunatsinni inuusuttorpasuit Sisimiuni Teknikkikkut ilinniagaqarlutik naammassisartut suli siunissami amerlanerulernissaat anguniarlugu Teknikkikkut ilinniarfiup siunissami annertusaaffigineqarnissaanut ilaana Ilinniarfirujussuannagnornissaanut pilersaarutit aallartittussanngormata Siumumiit nuannaarutigaarput. Tassami Sisimiuni Teknikkikkut Ilionniarfik siunissami aamma teknikkikkut qaffasinnerusunut ilinniarfittut ingerlatsiviulersussaavoq, soorlu

maskinmesterinut aamma elinstalørinnut il.il. Kiisalu Inuusuttorpassuit assassornikkut ilinniagaqarusuttut aallartittarfissaatut aamma nutsamik aqqissuussiffigineqartussaalluni. Tamakku siunnerfiusut Siumumiit alloriarfigineqarnerit tamatsinnut nuannaarutissaavoq.

Nunatta Inuusutissarsiutaasa pingaarnissaat aalisarneq pillugu inatsisissap suliarinissaanut isumalioqatigiissitassap sulinissaanut aningaasaliisoqarnera Siumumiit nuannaarutigaarput, aammalu piffissami sivisoorsuunngitsumi suliasaminik ingerlatsinissaanik Naalakkersuisut siunnerfeqarnerat siumumiit tamakkiisumik taperserparput. Siumumiit neriuutigilluinnarparput nunatta aalisarnikkut ineriartoqqilerneru unigani ingerelaannassasoq aammalu aningaasarsiutaanerata ineriartortinnera ingerlalluarumaartoq.

Kiisalu minnmerunngitsumik Ilulissani, Nuummi Qaqortumilu mittarfissarsuit ukiorpassuarni oqallisaaqisut sanaartorneqartussanngornerat angusaavoq imaannaanngitsoq aamma tamanut eqqissiallannermik kinguneqartussanngorpoq aamma inunnut ataasiakkaanut suliffeqarfinnut inuiaqatigiinnullumi aningaasqarnikkut iluaqusiissussaalluni. Taamannak oqareerluta Siumumiit Naalakkersuisunut kaammattuutigeqqissuarput Kangerlussuup Narsarsuullu siunissaat ajunngitsumik aningaasarsiorfiussamillu aqqissuussiffigineqarnissaa Kommuunit suleqatigalugit isumageqqullugu aamma tamanna aningaasanut inatsisikkut suliasatut ilanngunneqarmat siumumiit iluarisimaarparput.

Siumumiit pingaartilluinnarparput Nunatsinni akit assigiittussaataitanerannu naleqquttumik kallerup innerata erngullu akiisa aqqissuuteqqinneratigit sineriapput tamakkerlugu innuttaasut atugarissaarnerulernerat takussutissaqarlualereermat, taamaattumik aamma Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu akitigit aqqissuussinerup atuutsinneqalernissaa Siumumiit nuannaarutigaarput.

Siumumiit aamma nuannaarutigaarput illoqarfiinni mikinerni Uummannami, Qeqertarsuarmi, Qasigianguani, Kangaatsiami, Narsami, Nanortalimmi, Ittoqqortoormniunilu mittarfeqqanik sanaartorfiginissaat pimoorullugit sulissutigineqalermata, kiisalu Tasiilami aamma mittarfissaq torersumik pilersaarisorluakkamillu ingerlanneqassasoq Siumumiit kaammattuutigaarput.

2019-imut Aningaasanut Inatsisissaq nunatsinni innuttaasunut tamanut meeqqanut, inuusuttunut, inersimasunut, utoqqarnut, suliffeqarfinnullu tamanut iluaqutissanik imaqarpoq, taamaammatt innuttaasut tamaasa kissaappavut suleqataalluarnissaannik periarfissaminnillu atorluaallutik ingerlatseqataanissaannik.

Naggataatigit Naalakkersuisuvut aammalu Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsaimiititaliaq sulilluarnerat pillugu qutsavigaavut Inatsisartunilu ilaasortat tamaasa suleqatiginerat pillugu qutsavigalugit.

Taamatut oqaaseqarluta Siumumiit 2019-imut Aningaasanut Inatsisissaq akuersaaratsigu nalunaarutigaarput.

Karl-Krtistian Kruse, Siumut